

PLEZIER MAKEN

Serie Bewegen en bewogen worden



Wij mogen ons verheugen op dat wat nog niet is. Daarover gaat zondag Laetare. Maar hoe kan dat? Wie kan iemand zover krijgen dat hij gaat genieten van wat er nog niet is? Er gebeurt zoveel in deze wereld waar men zich zorgen over kan maken. De Prediker vertelt het ons. Waar een mens gerechtigheid verwacht, daar is onrecht. Waar een mens recht, zoekt wordt onrecht gevonden. Je kunt maar beter plezier maken. We zongen het zojuist in dat prachtige levensliedje. Laat de mens zich verheugen zolang hij leven mag onder de zon, eten en spelen en vrienden maken, doen wat zijn handen vinden om te doen. Hoe vrolijk kan dat zijn? Maar ook de vraag; hoe moeilijk kan dat zijn? Plezier maken in het teken van een serie over barmhartigheid. Ik geef het je te doen, daar een verhaal van te maken.

Er is een tijd voor alles. Alles heeft zijn tijd. Er is een tijd om te baren en een tijd om te sterven. Er is een tijd om te huilen en een tijd om te lachen. Er is een tijd om te jammeren en een tijd om te dansen van plezier. Bij mij rijst dan de vraag op of ik daar zelf invloed op uit kan oefenen. Heb ik zelf een beetje grip op de wereld om mij heen. Hoe moet ik plezier maken in moeilijke tijden? Kan ik dat wel? Welke wetten, mores en bezwaren staan mij in de weg? Of is het toch gewoon een kwestie van durven? Van lef en kiezen? Plezier willen maken, opdat de ander in de ontmoeting daar ook van mag genieten?

Politiek en macht. Economie en geld. Er gebeurt veel om ons heen, waar wij geen invloed op lijken te hebben. Ooit bevonden zich op ons grondgebied gevaarlijke wapens zonder dat wij het wisten, zonder dat wij het wilden. Tientallen jaren was er het vermoeden dat zich kernbommen op Nederlands grondgebied bevonden. Maar opeenvolgende kabinetten bleven de aanwezigheid van de bommen ontkennen. Het systeem heeft ons dertig jaar voorgelogen. Ook in onze waarden gedreven democratie bestaat de leugen. De leugen lijkt soms te regeren. Dat is niet alleen zo in bananenrepublieken waar failliete heersers heel hard roepen dat anderen liegen. Dat nieuws fake is ten gunste van eigen gewin. Ook bij ons roepen politici dat andere politici arrogant zijn om daarmee de eigen arrogantie en machtswellust te verhullen ten koste van anderen. Zelfs leraren die zich inzetten voor onze kinderen en hun toekomst, moeten het ontgelden.

Boos en onmachtig kan je worden van dat soort beelden. En misschien ook wel een beetje angstig. Waar gaat het naar toe met deze wereld? De vraag rijst op in hoeverre wij tegenwoordig transparanter zijn. In hoeverre hebben wij grip op onze eigen werkelijkheid. Hoe ver reikt onze invloed?

Een jobstijding: De vader van een vriend van mijn jongste dochter overleed onlangs. Hij had er zelf voor gekozen. Wat hem bewoog? Welke motieven hij had? Het blijft onbekend. Er is gegist. Het waarom blijft. Belangrijk en ontroerend mooi was hoe vrienden van de zoon. Allemaal 15 en 16 jarigen om hem heen stonden en ook rond onze keukentafel het gesprek voerden, verdriet deelden. Alles kon gezegd. Het gewicht van de verbijstering, de ontmoediging, het ultieme lijden. Het was er allemaal. Waarachtige echtheid in het delen van dit grote onrecht. Zo mogen zonen hun vader niet verliezen. En er werd uiteindelijk ook gelachen. Plezier gemaakt. Chips gegeten, pizza gemaakt, cola gedronken. Wat zich voor mijn ogen afspeelde was ongeschonden ontmoeten. Totale intersubjectiviteit. Mensen die in waarachtigheid en echtheid elkaar ontmoeten. Is dat geen geluk? Onmogelijke pubers? Ik heb ze nog nooit ontmoet.

Dood. Ziekte. Pijn. Oorlog. Ruzies. Vechtscheidingen, waar de boosheid overheerst en het “gunnen” niet bestaat. Onrechtvaardige overheden. Machthebbers. Eenzaamheid. Ontheemden. Het bestaat allemaal. Hoe kan een mens dat allemaal verdragen? Hoeveel kan een mens dragen? Onuitsprekelijk leed kan niet in begrijpelijke taal worden uitgedrukt. U hoort in mijn verhaal vast ook de vertwijfeling en het onmachtig zoeken naar woorden. Theorie, filosofie, mooie woorden, de rede. Het kan allemaal niet voorzien in de behoefte aan troost in periodes van uliem lijden. Wij hebben religie nodig als troostend spreken, als voertuig tegen de troosteloosheid van een godverlaten wereld. Laat ik voor mijzelf spreken. Ik heb dat nodig. Een beeld misschien van een mens die in zijn handelen ons lijden verzacht.

Ik sprak deze week een jongeman op school. Zo een die actief is in de medezeggenschap en heel veel vragen stelt. Waarom gaat het bij ons op school zoals het gaat? Waarom maken jullie deze keuzen? Wat betekent dit beleid voor de lessen bij ons in de klas? Kan het morgen een beetje mooier dan vandaag? Een bewogen jongeman. Op mijn vraag hoe hij zijn toekomst zag, vertelde hij mij, tot mijn grote verbazing, dat hij in finance wilde gaan werken. Hij wilde graag werken in de financiële wereld en dan bij voorkeur in Engeland. De andere jongens en meisjes begonnen te lachen. Ja, rijk worden willen wij allemaal. En heb je rekening gehouden met de gevolgen van de Brexit? Maar de jongen wachtte rustig af en begon te vertellen. Hoe verkeerd het systeem in elkaar zit. Hoe hij ziet dat de rijken steeds rijker worden en de armen steeds armer en hoe dat komt in deze wereld. Lineaire groei. De wereld graait door. Hij vertelde dat hij wilde werken aan een ander systeem. Circulair. Dat geld gebruikt moet worden om iedereen van geluk en voldoende voedsel te voorzien. Hij bleek zeer belesen op dit thema. Hij wist waar hij zijn energie aan wilde wijden. Hoe hij wil werken aan een nieuwe toekomst. Ook de andere jongens en meisjes vertelden vervolgens over hun dromen en gaven antwoord op vragen naar hun bedoeling. Het was voor mij zeer inspirerend. We zagen het ook in de aanloop naar de klimaatmars. Ik leer heel veel van de jongere generatie. Onmogelijke pubers? Ik heb ze nog nooit ontmoet.

De Prediker vertelt ons in prachtige beelden hoe de mens voortdurend bezig is in goede en in kwade tijden. En al snel dringt de vraag zich op. Wat bereik je met al die moeite(3:9)? En dan onmiddellijk de vraag: Daarover nadenken is een nog zwaardere taak(3:10). Wij tobben wat af onder de zon. God heeft alles mooi gemaakt op zijn tijd. Het klinkt als de ongereptheid van de schepping. Maar al snel is duidelijk. Er zijn ook andere tijden. Er is een tijd om stenen weg te gooien en een tijd om stenen te stapelen, een tijd om samen naar bed te gaan en een tijd om op jezelf te blijven. Een tijd om te zoeken en een tijd om zorgeloos te zijn, een tijd om te sparen en een tijd om te verkwisten. Er is een tijd om te zwijgen en een tijd om te praten. Een tijd om lief te hebben..... Of mag dat altijd?

Wij zijn gedwongen na te denken over hoe lang iets duurt. Morgen kan het anders zijn. Van een vastgestelde lotsbestemming zullen wij nooit iets begrijpen. De tijd waarin de mens leeft zal afwisselend perioden geven van licht en van duisternis. In de tijd van Prediker kwam een besef van een hiernamaals op. De mensen hebben meer tijd en duur ingegeven gekregen dan hun hart bevatten kan. De volle omvang van wat god tot stand heeft gebracht, - geen mens die daarbij kan. Prediker kon er niet zoveel mee; met die gedachten over een hiernamaals. Wel herkent hij een hunkering naar iets groters. Dat kennen wij ook. Een verlangen naar het oneindige. Een verlangen over grenzen heen. En net als de Prediker weten wij: Dat verlangen is niet te vervullen. Wij zijn gevangen in onze eigen tijd. Daar is de Prediker heel duidelijk in. Hij adviseert ons dan ook dat je maar het beste plezier kunt hebben in het leven. Eten, drinken en bezig zijn, zien als een godsgeschenk, geeft betekenis. We kunnen niets toevoegen of afdoen aan het handelen van god. Ook niet waar het gaat om duistere dagen. De vraag die opdoemt. Wie weet het eigenlijk? Is een retorische vraag. Van stof tot stof. Wie kan iemand zover krijgen dat hij gaat genieten van wat er nog niet is. Als betekenisgeving een heilig moeten is, blijft het leven zwaar. Ons kunnen is beperkt. Maar er wordt ons wel iets gegund: Je mag genieten van dat wat je doet. In het doen ontstaat de betekenis. En daar kun je maar het allerbeste plezier in hebben(3:22). De vraag is dus niet moet je plezier hebben. Of kan je plezier hebben? De vraag is: Wil je plezier hebben? Het mag immers. En als het dan moeilijk is en troost lijkt ver weg? Dan hebben wij een voorbeeld. Een mens die zo met ons meelijdt dat onze zelfverzekerdheid, onze trots en onze kracht wordt opgeroepen, onherroepelijke eenheid met de liefde. Misschien toch wel iets van vrije keus en onvoorwaardelijke liefde. Hoe plezierig is dat!

Wat hou ik over van mijn harde werken? Wat hou ik over van mijn zware overpeinzingen en getob onder de zon? Ik hou over de gedachte, de overtuiging dat het ons gegund is. Het is ons gegund plezier te maken. Plezier maken is een werk van barmhartigheid. Laten wij daar dan ook mee bezig zijn. Laten wij plezier maken.

Alle van Steenis

We lezen: Prediker 3: 9-15, & 22

Alle van Steenis is bereikbaar via: lt@dominicusamsterdam.nl